

Krízishelyzetek kezelése a kukorica- és cirokvetőmag-termelésben

A francia kukorica-termelők országos kongresszusának egyik napirendi pontja a tagszervezet kukorica- és cirokvetőmag-termelők szövetségének (AGPM MAIS SEMENCE) ülése volt, ahol a tematikus kerekasztal témájául a kukorica- és cirokvetőmag-termelésben bekövetkező krízisek kezelése volt. **Az elhangzottak egyértelműen azt jelzik, hogy elengedhetetlen a KAP-ban (vagy azon kívül) a termés- és jövedelem-biztosítási eszközök, tágabb értelemben a kríziskezelés erősítése. Az FNSEA részéről komolyan fölvetődött az új KAP-pal kapcsolatosan, hogy az alaptámogatási rendszer (DPB/BPS) 2017-es fölülvizsgálatával kössék össze a termésbiztosítási rendszer reformját olyan formában, hogy az első pilléres támogatások egy részét erre csoportosítanak át és egy, az USA-ban alkalmazott termés- és jövedelem-biztosítási rendszer induljon el az EU-ban is. Szerintük arról szó sem lehet, hogy az első pillérből a mostaninál nagyobb összeget csoportosítsanak át a második pillérbe, viszont annak nagyon komoly hozadéka lenne, ha az első pilléres források egy részéből a kríziskezelést segítő biztosítási rendszert támogatnák, ez mindenkinek sokkal hasznosabb lenne. Ehhez azonban arra is szükség van, hogy a Bizottságot végre ki lehessen mozdítani a „zöld dobozok gúzsából” és más lehetőséget is el lehessen vele fogadtatni, ugyanis a mai globalizált gazdaságban nem lehet másként talpon maradni.**

Pierre Vincens, a kukorica- és cirokvetőmag termelők szakszervezetének főtitkára szerint a tavalyi év a vetőmagtermesztés szempontjából a várakozásoknak megfelelően alakult, csupán az ország keleti részében voltak bizonyos fönnakadások. A vetőmagüzemekben új beruházások indultak, miközben a piaci viszonyok is kedvezően alakultak bel- és külföldön egyaránt. Viszont az európai vetőmag-készletek jelentősen csökkentek, míg 2009/10-ben a készletek a mindenkori igény 80%-át is elérték, most csak 20%-volt ez a mutató, noha a kívánatos egy 50% körüli érték lenne. Ez azt jelenti, hogy érdemben kell növelni a termelést a következő szezonokban. Megjegyezte, 2013-ban rekordterületen termettek vetőmagot az EU-ban ennek 41% Franciaország, 20%-át Magyarország, 18%-át Románia adta (ezek mögött 13, 12 és 29%-os növekedés van az előző évhez képest).

Franciaországban a kétezres években haladta meg először a kukorica vetőmag-termesztés területe az 50 ezer hektárt, de a tendencia csak az elmúlt néhány évben lett általános: **az idén 77500 hektáron kell a kukorica vetőmag-alapanyagot betakarítani.** Nagyon jelentős feladatokat ró az érintettek az is, hogy míg 1988-ban 300, most közel 2000 kukorica-fajta vetőmagját kell megtermelni, lehetőleg hiba nélkül! Az ideai nehézségek ellenére 2014-ben 80 ezer hektáron terveznek kukorica vetőmag-alapanyagot vetni – ehhez azonban az időjárásnak is lesz még néhány szava.

Cirokból sokkal hektikusabb a vetőmagterület ingadozása, de most éppen fölfutó ciklus van közel 800 hektárral. A 2013-as év nagyon kedvezőtlen volt, túl sok eső esett, emiatt megkésték a vetések, heterogének voltak az állományok, sok volt a nagyon rossz agrotechnikai állapot miatti fölhagyás, kiszántás, megnyúlt a címerezési időszak, gyenge lett az ezermag-tömeg. Ennek ellenére a célok 85%-át sikerül teljesíteni (pedig november közepén még volt betakarítandó parcella!), pedig még a golyvásüszög is megjelent, de némi optimizmussal ez jövőre csak akkor okozhat gondot, ha megint túlságosan csapadékos lesz az év.

A termelésben a legfontosabb cél a mostani termés hozamok és termelékenység megtartása, amihez jelentős szakmai és materiális beruházásra van szükség (ideértve a növényvédelmet és a vízstressz – negatív és pozitív – kezelését), valamint meg kell őrizni a termelékenységet

biztosító eszközöket (öntözés, növényvédelem - a neonikotinoidok elvesztése ellenére) és javítani kell a vetőmag-termelés ökonómiai hátterét is.

A Landes megyei fiatal gazdák megerősítették, hogy a vetőmaghoz hasonlóan a szemeskukoricában is nagyon komoly károkat okozott az idei év időjárása, az őszi csapadékos idő miatt pedig még a termés jelentős része (november közepén) betakarításra vár. Más termelők arra emlékeztettek, hogy ők a klimatikus helyzet ellenére mindent megtettek annak érdekében, hogy a vetőmag a szántóföldön elkészüljön, viszont a vetőmagüzemek nincsenek kellően fölkészülve a nyersanyag fogadására (elsősorban szárítására), ellenkező esetben november elejére befejezték volna a betakarítást. A vetőmagüzemek szerint ez nem egészen pontos megközelítés, ugyanis nem ők tehetnek arról, hogy az idén a kultúrák túl későn értek be, és elmaradt a normálisan még a táblán bekövetkező természetes elő-száradás. Egyetértett viszont azzal, hogy ha november közepén még kint van a kukorica a táblán, az senkinek sem jó, nem beszélve arról, hogy egyre nagyobb a fuzárium-fertőzés kockázata.

A kukorica- és cirokvetőmag-termelésben – és általában a mezőgazdaságban – megvalósítandó krízis- és kockázat-kezeléssel kapcsolatosan **Joel Limousin**, az [FNSEA](#) alelnöke arra emlékeztetett, hogy az idei évben mintegy 300 ezer hektárt tettek tönkre részben vagy egészben az időjárási szélsőségek, a károk kompenzálására a mezőgazdasági katasztrófa-alap eszközei messze nem elégségesek. Ezért nagyon fontos az, hogy a gazdák minél nagyobb arányban kössenek biztosítást. Ehhez azonban egy hatalmas szemléletváltásra van szükség, mert ahogy normális esetben egy percig nem gondolkodik az ember, hogy a házára, épületeire pl. tűz ellen biztosítást kössön, úgy nem volna szabad a szántók, gyümölcsösök esetében sem gondolkodni. Megjegyezte, látható, hogy azokban a – zömmel növénytermelési – ágazatokban, ahol működik az „önkéntes kötelező hozzájárulás” (*cotisation volontaire obligatoire, CVO*) sokkal hatékonyabban meg lehet teremteni a különböző biztosítási rendszerek alapjait. Ezek hatékonyságát a szakma maga is tudja növelni azzal, hogy a lehető legszorosabb szakmai együttműködést alakít ki a biztosítókkal. Az FNSEA részéről komolyan fölvetődött az új KAP-pal kapcsolatosan, hogy az alaptámogatási rendszer (DPB, angol rövidítéssel BPS) 2017-es fölülvizsgálatával kössék össze a termésbiztosítási rendszer reformját olyan formában, hogy az első pilléres támogatások egy részét erre csoportosítsanak át. Szerintük arról szó sem lehet, hogy az első pillérből a mostaninál nagyobb összeget csoportosítsanak át a második pillérbe, viszont annak nagyon komoly hozadéka lenne, ha az első pilléres források egy részéből a kríziskezelést segítő biztosítási rendszert támogatnák, ez mindenkinek sokkal hasznosabb lenne. Aláhúzta, az FNSEA részéről figyelmeztetnek arra, nem lehet sokáig fönntartani, hogy jelentős részben a szántóföldi kultúrák befizetéseiből tartják fent a mezőgazdasági katasztrófa-alapot, miközben annak kifizetéseiből ezek a termelők nem részesülnek. Ebből előbb-utóbb elégük lesz borulni fog a rendszer, ezért is kell elébe menni az eseményeknek és minél nagyobb szerepet adni a termés- és jövedelem-biztosításnak.

Guy Pujade dohánytermelő azt a speciális rendszert mutatta be, amit a dohánytermelők alapítottak a saját, nagyon speciális kultúrájuk és jövedelmük biztosítására 1971-ben és amit lényegesen 2010-ben dolgoztak át az új körülményekhez való alkalmazkodás jegyében. Ennek alapját a regionális szolidaritáson alapuló önkéntes és kölcsönös biztosítási rendszer (*mutuelle*) jelentette (egy viszontbiztosítói háttérrel, amit két évtized alatt kétszer kellett igénybe venni), elsősorban a klimatikus szélsőségek, másodsorban a betegségek okozta kieséseket volt hivatott kompenzálni. Ezzel együtt a rendszer sokkal komplikáltabbá vált, mert míg korábban azzal, ha a termelő aláírta az adott évi termelői szerződését a szövetkezettel, automatikusan biztosított lett, a költségeket pedig utólag, a fizetendő árból

vonta le a szövetkezet, mára nem csak a különböző konstrukciók közül kell választani, de több lett a papírmunka és előbbre jött a fizetési határidő is. *(Ahhoz ugyanis, hogy az adott évre járó KAP-támogatásokat folyósítani lehessen, a biztosítási díjakat ki kell egyenlíteni októberig, ekkor azonban még nem fizet a szövetkezet, így saját forrásokból kell azt megelőlegezni.)*

François Schmidt a Groupama termésbiztosítási rendszere kapcsán elmondta, pillanatnyilag 85 ezer szerződést kezelnek, egyelőre legnagyobb arányban szántóföldi kultúrákat (minden három hektárból egyet), majd szőlőt (az összes szőlő 10-12%-át), végül a teljes terület néhány százalékának erejéig gyümölcsösöket biztosítanak. Az elmúlt nyolc évben minden lehetséges klimatikus szélsőség előfordult, de az idei év volt az első, hogy olyan mértékben, hogy a kifizetett kártérítés meghaladta a biztosítási díjakból befolyó összeget. Az egyelőre kérdés, hogy ez csak egy kiugró év volt, vagy tendenciáról van szó, ettől függ az, hogy miként alakul a termésbiztosítási rendszer jövője. Ami viszont alapvető fontosságú, az a szakértelem és a hozzáértés a biztosítók részéről is annak érdekében, hogy valóban értsék, mi is zajlik le a szántóföldön az egyes kultúrák esetében, mert csak így tudnak valóban korrekt együttműködést és biztosító-ügyfél kapcsolatot kiépíteni a gazdákkal. Elismerte, szükség van arra, hogy minden gazdálkodási és termelési típusra lebontott ajánlatok és biztosítási termékek legyenek a piacok, de a Groupama nem hivatott a teljes francia mezőgazdaság biztosítására, ezt csak az érintettekkel és a többi biztosítóval, valamint az állammal együtt lehet eredményesen megoldani. Ez egyértelműen azt jelenti, hogy a gazdáknak is érdemben kell erre áldozni a saját jól fölfogott érdekükben, de azt is, hogy a biztosítókkal közösen igyekezzenek az államot meggyőzni arról, hogy elengedhetetlen az érdemi részvétele a központi viszontbiztosítási pénztárban. Aláhúzta, két dolgot nem szabad figyelmen kívül hagyni:

- a biztosítás nem olyan, mint a gyógyszerekre járó társadalombiztosítási támogatás, ellenkezőleg, olyan, mint egy baleset-vagy csődbiztosítás: arra szolgál, hogy újra lehessen kezdeni, nem pedig arra, hogy minden fillérszerű kiesést azonnal és automatikusan részben megtérítsen,
- minél inkább gazdaságra szabott a biztosítási konstrukció, annál költségesebb, de csak magasabb önköltség vállalásával lehet azt várni, hogy a káresemények után fizetendő kártérítés is érdemi legyen.

Jean-Bernard Testemale (kukoricatermelők szakszervezetének vezetőségi tagja, AGPM) azt emelte ki, hogy a mai helyzetben, amikor a kukoricatermelés általános „vonzerejének”, gazdaságosságának megőrzése a cél, minden korábbinál nagyobb fontossága van a biztosítás föltétel-rendszerének és költségeinek, ami óhatatlanul is fölveti az állami támogatás elengedhetetlen voltát.

Pierre Pagès, a [MOMAGRI](#) elnöke (és a Limagrain volt elnöke) arra hívta föl a figyelmet, hogy nem remélhető az árak hektikus ingadozásának megszűnése, sőt elképzelhető, hogy azok több éven keresztül a termelési költségeket sem fedezik. Ezért arra volna szükség, hogy az EU-ban is egy olyan termésbiztosítási rendszert vezessünk be legalább a szántóföldi kultúrák esetében, mint ami az USA-ban működik. Sajnálatos módon, mondta **François Schmidt**, az USA közel negyedszázados előnyben van az EU-hoz képest és ott is időre volt szükség a rendszer beindítására, a szükséges módosítások elvégzésére, míg Európában talán csak Spanyolország és Olaszország bír olyan működő krízis-biztosítási rendszerrel, amire alapozni lehet. Ezért nagyon fontos lenne minden érintett összefogása, hogy 2020-ig olyan rendszert lehessen kidolgozni, ami az akkor kezdődő újabb KAP-nak már szerves része lehet – akár a direkt támogatások egy része helyett is. Ehhez azonban arra is szükség van, hogy a

Bizottságot végre ki lehessen mozdítani a „zöld dobozok gúzsából” és más lehetőséget is el lehessen vele fogadtatni, ugyanis a mai globalizált gazdaságban nem lehet másként talpon maradni.

Somogyi Norbert, Párizs